

CHIẾC CẦU VĂN SĨ

Xuân Sương

Ra đời chưa đầy năm, cây cầu văn sĩ đã khẳng định chỗ đứng trầm tĩnh của mình trong nhịp sống rộn rã Paris. Hân hạnh mang tên nữ văn sĩ Simone de Beauvoir, tác giả quyển tiểu luận nổi tiếng *Le Deuxième Sexe* (Giới Tính Thứ Hai) với quan niệm độc đáo *Người ta không sinh ra là đàn bà, người ta trở thành đàn bà* - cây cầu nhỏ thanh tao nối liền hai bờ sông Seine là biểu tượng nhân nhã, nghệ sĩ và hữu dụng.

Chúng tôi băng qua cây cầu thứ 37 này của Paris, pic-nic trưa bên kia cầu, trong công viên mát mẻ Bercy. Đây có thể là cây cầu cuối cùng bắc qua sông Seine, và là cây cầu thứ tư chỉ dành cho người đi bộ (*). *Passerelle Simone de Beauvoir*. Tại sao *passerelle* (cầu nhỏ) mà không là *pont* (cầu), mặc dầu nó cũng nối hai bờ trước kia còn xa lạ, nó lại dài ngoẵng 304 thước, dài nhất trong các cầu vì bắt đầu tận sân gỗ thư viện François Mitterrand, đưa khách qua thẳng công viên. Và tại sao mang tên nữ văn sĩ này mà không danh từ chung như hai kẻ nằm kề là cầu Tolbiac và cầu Bercy hay mang tên ai khác? Do ám ảnh hoang tưởng của Jean-Paul Sartre, nhằm lúc người ta làm lễ kỷ niệm 20 năm ngày mất của bà, hay vì cây cầu và nhà văn đều có như nhau tầm quan trọng ảnh hưởng, đáng vẻ, lịch sự, sức mạnh và tính vĩnh cửu? hay năm 2006 là năm mà UNESCO chủ trương tranh đấu cho phụ nữ các nước thế giới thứ ba được ăn học và kỷ niệm 60 năm ngày phụ nữ được cầm lá phiếu đầu tiên tự quyết định người đại diện cho mình?... Là ba hoa vậy, thật ra nhà chức trách khu vực này muốn xây dựng «*khu La Tinh mới*» vì bên cạnh Thư viện Quốc gia, trường *Đại học Paris 7* và *Thư viện Đại học Ngôn ngữ và Văn minh* đang mọc, với cư xá sinh viên dự trù 600 phòng, họ muốn các con đường chung quanh phải mang tên triết gia, văn sĩ... Người ta bảo không gọi là *pont* vì nó mềm mại uyển chuyển hình dáng đàn bà không cuồn cuộn bắp thịt bê tông, chỉ gỗ sồi (4000 m² lát mặt) và thép, uốn lượn duyên dáng như sóng đùa và rất thoáng. Cũng là ba hoa nữa, chữ *passerelle* giản dị là cầu dành cho sự «*di chuyển êm nhẹ*» tức đi bộ và xe đạp.

Paris nổi tiếng về cầu, mỗi chiếc biểu hiện trình độ tiến bộ mỗi thời và đã trải qua nhiều tháng ngày nghiên cứu. Vì vậy hình thành vào đầu thế kỷ 21, cầu Simone de Beauvoir phải được thực hiện với kỹ thuật cực kỳ hiện đại, là cây cầu duy nhất rải chân thẳng một bước từ bên này qua bên kia không cột trụ giữa giòng. Bằng cách thân nhiên dịu dàng, nó nối liền hai không gian tuyệt

vời và đôi chọi nhau khiến ta ngỡ ngàng: Thư viện Quốc gia Pháp tân tiến nhất Âu châu sừng sững giữa khu văn phòng (quận 13, tả ngạn sông Seine) với Bercy, lá phổi xanh tươi của thủ đô (quận 12, hữu ngạn), nơi có sân sinh hoạt thể thao đa ngành. Nó rất nhẹ (sườn 1600 tấn), phần vòng cung bên trên và vòng xích bên dưới tiếp giáp là điểm tựa chính, chúng chống lên nhau, tựa vào nhau và lôi kéo nâng đỡ nhau, được củng cố bằng những ống thép, mỗi «bó» 4 ống đầu chụm đầu mở, dựng cách mỗi 6 mét, chống đỡ. Chỗ cao nhất là 6 mét. Điểm gặp gỡ này tạo cho cây cầu có hình con mắt lơ lửng nhìn dòng sông, hai bên khoé mắt có hai «nét vẽ» là lối đi bên trên hay bên dưới (trên: từ sân gỗ thư viện dẫn thẳng đến công viên; dưới: Quai François Mauriac dẫn qua Quai de Bercy). Đặc biệt là đi dạo trên cây cầu uốn lượn này, đến chỗ khoé mắt này, thiên hạ có cái thú vị chọn lựa: lối trên hay lối dưới? Mùa xuân mùa hạ mùa thu nước dưới cầu lao xao sóng sánh mặt trời, các cây thép hiện lảnh lảnh màu khói dịu dàng thanh lịch. Muốn nghỉ chân ư? nếu không thích बैठ xuống sân thì trong lòng mắt có ghế ngồi, trên vòng cung che, dưới sông thổi hơi mát lên, thú vị như lối dạo trên du thuyền dành cho dân trưởng giả. Xa xa bên này nhà thờ Đức Bà nhô đầu giữa Paris nhộn nhịp, bên kia đại giáo đường Sacré Coeur lộng lẫy vượt mấy dãy nhà. Cứ ngồi nhìn sông trôi nhẹ nhàng và ngắm hai nơi thánh thiện đó đủ thấy lòng thoát tục. Rộng 12 mét được dự trù cho những cuộc triển lãm và bán buôn ngắn hạn có chủ đề, nếu *yêu nhau cõi áo cho nhau* rồi tiếc rẻ muốn lấy lại cũng chẳng trễ đâu, vì gió chưa kịp làm áo bay vượt khỏi thân cầu.

Trước khi có thư viện François Mitterrand, vùng này là vùng khi ho cò gáy vắng vẻ, sinh lầy nhớp nhúa, bất an, chỉ có đường rầy và các tay anh chị xì ke lại vắng. Từ khi có thư viện, khu này trở nên sống động, giá đất tăng vùn vụt, sầm uất sang trọng, cơ quan, tiệm tùng và chung cư mọc lên như nấm. Thư viện là «linh hồn» của khu phố mới này. Trừ mùa đông, buổi trưa nhân viên làm việc bên tả ngạn nhàn tản trên cây cầu lơ lửng lơ đến bên kia hưởng công viên xanh tươi, hít thở không khí trong lành mát rượi từ nước đẩy lên, lúc phải trở về văn phòng kín mít máy điều hoà thành một cục hình ghê gớm. Buổi chiều đủ mọi lứa tuổi già trẻ bé choai kể cả sơ sinh nằm trong xe, thông thả dạo tới dạo lui, dừng lại trên cầu ơ hờ ngắm nhìn hai bên phố, nhìn tàu thuyền thoảng qua lại trên sông, ngắm mấy chiếc tàu cải biến thành tiệm ăn bồng bồng dập dềnh hai bờ nước... Buổi tối 4 tháp thư viện hình quyền sách mở rực rỡ ánh đèn ít nhất đến 20 giờ rưỡi, sau đó mờ mờ nghiêng đầu tình tự với cây cầu đang đón lớp khách đêm. Phần đông là giới trẻ. Họ đến ngồi đàn hát rập rình, ăn nhậu cười đùa thoải thích. Chắc chắn cây cầu sẽ phụ hoạ chứng kiến những mối tình nối lại và ngăn cản những mối tình muốn rút ra, tiếng bác tiếng chị sẽ nhờ khung cảnh thanh lịch này hoá giải thành lời lẽ nhẹ nhàng. Chắc chắn nó sẽ là nhân chứng cuộc đời, bởi vì hơn cả nhiệm vụ làm con đường cho bộ hành qua lại trên sông, nó là nơi sinh hoạt mới của dân Paris, một điểm sinh hoạt tao nhã, thiên nhiên và thơ mộng.

Thai nghén cùng thời nhưng thư viện đã hoạt động từ cuối năm 1996 mà mãi đến tháng 3 năm 1999, kiến trúc sư trẻ tuổi người Áo Dieter Feichtinger với đồ án trúng tuyển, mới được chỉ định thực hiện công trình tuyệt hảo này. Chế tạo trong cơ xưởng Eiffel ở Alsace, phần chính thân cầu đã bơi qua các kênh,

qua biển Bắc, biển Manche và nhiều sông lớn nhỏ nhiều đoạn rất khó khăn, để tháng 11-2005 băng ngang Paris trước khi đến đích. Nó được khởi công vào khoảng 3 giờ sáng ngày 29 tháng giêng 2006 và thợ thuyền bắt đầu rục rịch cuộc xẽng. Mỗi khi dạo trên sàn gỗ thư viện, chúng tôi thám thính từng bước chập chững cây cầu, bảo nhau: nhanh hay chậm tùy mây ông thợ đang hì hục phơi nắng đập gỗ dưới kia. Rồi thoáng một cái, ngày 13-7-2006 Bertrand Delanoë, thị trưởng Paris cắt băng khánh thành với sự hiện diện của cô Sylvie Le Bon-de Beauvoir, con gái nhà văn, để rồi ngay sau đó thiên hạ háo hức bước lên mình cụ bà de Beauvoir ngắm nghía rờ rẫm phần khúc rạt rào, và ngày hôm sau lễ quốc khánh, dân Paris thêm niềm hân hoan có cây cầu mới. Nó ích dụng tức thời, quý ông có thể sở sàng một cách kín đáo ngắm quý cô lộng lẫy chút xíu vãi che thân phơi nắng dưới *Paris Plage* (Bãi biển Paris**) lần thứ 6, bên tả ngạn. Cũng bên bờ này, cách thư viện chừng vài trăm mét là hồ tắm nổi rất độc đáo trên sông cùng sinh ra và lớn lên với cầu văn sĩ, người ta vừa bơi vừa ngược nhìn bầu trời mênh mông qua lồng kính.

Cụ de Beauvoir xài của thành phố Paris 21 triệu euros cũng không phí vì ngay cả người di chuyển khó khăn cũng hưởng được thú vui nhờ thang máy hai đầu. Chỉ mong cụ sống lâu nghìn tuổi, đừng vì điệu dáng mà sẩy chân té ụp xuống sông.

Xuân Sương

Paris, mars 2007

(*) *Passerelle des Arts, Passerelle Solferino, Passerelle Debilly.*

(**) Từ năm 2002, thị trưởng Paris có sáng kiến đổ cát trên bờ sông Seine và nhiều nơi khác từ giữa tháng 7 và 8 cho dân không đi hè tắm nắng. Kéo dài 4-5 tuần.

[Trở Về]

